

Tomis era scaun episcopal... Episcopii din Tomi/Tomis menționați: Bretanion/Vetranio (acesta s-a opus Împăratului Valens, care a dorit impunerea arianismului), Philus Episcopus (martirizat sub Licinius pentru refuzul de a răspunde convocării la arme, cf. Acta Sanctorum, FHDr II, pag. 707), Gerontios 381 (sinodul al II-lea ecumenic de la Constantinopole; în 386 tomitanii conduși de un anume Gerontios -aceiași cu episcopul- îi atacă pe goții federați așezați în apropierea orașului, fapt dezaprobat de Împărat D-IR I, pag. 596), Theotimos 393-402 (hunii îl numeau "zeul romanilor"; Theotimos era scit la origine; în timpul Împăratului Arcadius, i-a parte la un sinod la Constantinopole). Mai târziu, sunt amintiți Paternus 518-520 (numele și titlul său apar inscripționate pe un disc de argint aurit din sec. al VI-lea, descoperit la Malaia Perecina, Ucraina),... Valentinian la 553; iar la Durostorum, Auxentiu, discipol arian al lui Ulfilas (Daicoviciu,...-"Istoria României I";, Ed. Academiei, 1960, pag 610; 611).

O inscripție în limba greacă de la Axiopolis indică numele a trei martiri (din perioada 303-304 din timpul persecuțiilor de sub Dioclețian): Chiril (Cyrillus: comemorat în ziua a șasea, luna aprilie), Chindeas, Tasios (sau Dasius, în luna octombrie), precum și Evagrius și Benignus (Acta Sanctorum, FHDr II, pag. 709)... S-au dovedit mulți creștini și printre soldați, ei refuzând jertfirea la idoli și cultul împăratului (Daicoviciu,...-"Istoria României I";, Ed. Academiei, 1960, pag. 589). La primul sinod de la Niceea 325 e.n. a participat un episcop din Scythia Minor.

Menționez că Tasios era și numele unui lider roxolan care a luptat împotriva generalilor lui Mitridate Eupator (FHDr I, pag. 243, din Strabon- Geografia). Deci este posibil ca martirul Tasios să fi fost la origine roxolan.

O inscripție de la Ulmetum (Pantelimonul de Sus) are sus central incizat un semn al crucii, înconjurat de simboluri precum ω și altele (D-IR I, pag. 594)...

Se consideră că gemele tip abrasax de tip creștin din secolele II-III e.n. aparțineau gnosticilor

basilidieni (trei geme au fost descoperite: la Orlea, lângă Corabia...două la Porolissum, datarea și caracterul creștin ar fi nesigure după unii istorici... D, IR I, pag. 441). Pe teritoriul Dobrogei s-au descoperit cca. 70 de inscripții creștine de secol IV-VI (jumătate din acestea în Tomis D-IR I, pag. 612) cu numele martirilor: Maximus, Dada, Quintilian, Chindeas, Dinias (autohtoni ?), ori Gibastes, Gaione, Atala, Tzeiuc (ultimii goți sau huni)...

Gema de la Potaissa cu scena bunului Păstor și acrostihul IX O YC nu e neapărat de tip gnostic, ci de tip creștin primar (D-IR I, pag. 619), deși incert: unii clasifică curentul valentinian tip creștin (Philip I. Tite vorbește de creștinism valentinian), alții tip gnostic (care ar fi impus cele trei principii ale naturii umane, Sf. Irineu din Galia era împotriva unui anume Marcos, discipol al curentului valentinian), dar atribuiea gemei e desigur neclară.

Alexandrian în "Istoria filozofiei oculte", explică că bijuteria magică abraxas (inscripții în jurul unui cap de cocoș sau de leu) echivala cu numărul 365, fiind dedicată arhontelui Abrasax, care domnea peste 365 de ceruri (vămi), dar conceptul ar fi generat dispute între curentele gnostice.

Și gnosticismul vede pe Dumnezeu ca Salvator: în cosmogonia lui Poimandres, demiurgul (zeu al focului și spiritului), făurește șapte "guvernatori", care înfășoară lumea sensibilă în cercuri concentrice (Poimandres 9)... Această orânduire a "guvernatorilor" este denumită heirmaneme... Acești "guvernatori" împărtășesc fiecare elemente din ordinea indusă unor primi anthropos (nu ca să înrobească, ci din grijă pentru oameni...) Comentariu este preluat din Lewis- "Cosmology, Fate în Gnosticism, in Grawco-Roman Antiquity... Under Pitiless Skies", Brill2013, pag. 114. Altfel spus, salvator salvandus (Mântuitorul care trebuie mântuit) după Carsten Colpe (preluat din Ioan Petru Culianu- Gnosticism și gândire modernă, Hans Jonas, Polirom, Iași, 2006, pag. 124).

Într-un fel și zamolxianismul care propovăduia nemurirea sufletului ar fi o expresie a platonicismului !? Aristotel (în ideea symphyton pneuma) susține că sufletul este din aceeași materie ca și stelele... luminos și cu corp eteric... Concept pe care Zamolxis l-a înțeles, l-a asumat și l-a difuzat prin propovăduire. Diodor din Sicilia scrie în XLVIII, Biblioteca Istorică, I, 94, 2: "La ariani, Zathraustes a făcut să se creadă că o zeităte bună i-a dat legile întocmite de el. La așa-numiții geți, care se cred nemuritori, Zamolxis susținea că a intrat și el în legătură cu zeița Hestia, iar -la iudei- Moise, cu divinitatea căreia i se spune Iahve" (FHDR I, pag. 189).

Despre difuzia creștinismului în Dacia și Scythia Minor Partea a II-a

Scris de Valentin-Claudiu I. DOBRE
Duminică, 04 Aprilie 2021 17:30 -

Scris de Valentin-Claudiu I. DOBRE și Gheorghița N. Dobre din surse scrise și internet